

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 702/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti J. S., zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Novomeského 25, Pezinok, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2793/00, EX 978/00, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti J. S. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 702/2013-13 z 20. novembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2793/00, EX 978/00 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta, že exekútor nevykonáva exekúciu dostatočne efektívne a účinne, nevyužíva všetky svoje oprávnenia a vo veci „*koná od stola*“ bez „*práce exekútora v teréne*“. Namieta, že exekúcia pod vedením exekútora nevedla k včasnému vymoženiu pohľadávky sťažovateľa a že exekútor len čakal na to, kým povinný dovŕši dôchodkový vek, aby mu mohol zrážať peňažnú sumu z dôchodku. Podľa názoru sťažovateľa povinný naďalej podniká a je konateľom obchodnej spoločnosti. Exekútor je teda pasívny a povinnému iba formálne zráža z dôchodku „*nepatrnú sumičku*“, čím exekúciu vedie „*do stratena*“.

3. Sťažovateľ sa na prietahy v napadnutých konaniach sťažoval predsedovi okresného súdu svojimi sťažnosťami zo 6. augusta 2012 a 8. januára 2013. Predseda okresného súdu postúpil sťažnosť sťažovateľa z 8. januára 2013 Slovenskej komore exekútorov. Slovenská komora exekútorov ju listom č. 55-8336/13 z 8. apríla 2013 vyhodnotila ako neopodstatnenú. Sťažovateľ následne požiadal o prešetrenie vybavenia jeho sťažnosti Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“). Ministerstvo spravodlivosti dospelo k záveru že Slovenská komora exekútorov vybavila sťažnosť sťažovateľa po vecnej stránke správne, preto ministerstvo spravodlivosti žiadosť sťažovateľa o prešetrenie vybavenia jeho sťažnosti vyhodnotilo ako neopodstatnenú (list č. 34819/2013/52 z 9. augusta 2013). Sťažovateľ namieta, že Slovenská komora exekútorov ani ministerstvo spravodlivosti sa nevyrovnali s tým, že dĺžka exekučného konania nesplnila požiadavky podľa čl. 48 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Sťažovateľ ďalej vo svojej sťažnosti uviedol, že k priet'ahom a neefektívnemu konaniu exekútora neprispel a zároveň že vec má pre neho mimoriadny význam vzhľadom na jeho pokročilý vek a zdravotný stav.

5. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 13 000 € a náhradu trov konania.

6. K sťažnosti sa vyjadril aj predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr 61/2014 z 28. januára 2014, v ktorom uviedol, že okresný súd konal vo veci priebežne a že sa s vyjadreniami sťažovateľa nestotožňuje. Predseda poukázal na vybavenie sťažnosti Slovenskou komorou exekútorov a ministerstvom spravodlivosti a sťažnosť sťažovateľa podľa čl. 127 ústavy označil za nedôvodnú.

7. Okresný súd pripojil k vyjadreniu k sťažnosti aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov priebehu napadnutého konania:

„17.10.2000 - tunajšiemu súdu bola doručená žiadosť o vydanie poverenia, konanie bolo vedené pod sp. zn. Er/2793/2000

13.11.2000 - tunajším súdom bolo vydané poverenie súdneho exekútora

12.02.2013 - tunajšiemu súdu bol doručený návrh na zastavenie exekúcie - námietka premlčania povinného, konanie bolo zapísané pod sp. zn. 8Er/247/2013

18.02.2013 - vyšším súdnym úradníkom bol daný pokyn pre tajomníčku na pripojenie spisu tunajšieho súdu sp. zn. 9Cb/485/1993 a tunajšiemu súdu bol doručený exekútorom návrh povinného na zastavenie exekúcie

06.03.2013 - asistentkou bola vyhotovená žiadanka o vydanie spisu sp. zn. 9Cb/485/1993 zo spisovne

17.04.2013 - tunajšiemu súdu bolo mailom oprávneným doručené oznámenie adresy na doručovanie písomností

19.04.2013 - vyšším súdnym úradníkom bolo vydané uznesenie o zamietnutí návrhu

povinného na zastavenie exekúcie a bol daný pokyn pre asistentku na doručenie uznesenia účastníkom konania

16.05.2013 - asistentkou bola realizovaná úprava vyššieho súdneho úradníka zo dňa 19.04.2013

25.06.2013 - uznesenie zo dňa 19.04.2013 nadobudlo právoplatnosť

27.08.201 - tunajšiemu súdu bola exekútorom doručená žiadosť o vylúčenie súdneho exekútora

07.10.2013 - vyššou súdnou úradníčkou bol daný pokyn pre asistentku na zaslanie žiadosti exekútora o vylúčenie zo súdneho konania oprávnenému

03.12.2013 - asistentkou bola realizovaná úprava vyššej súdnej úradníčky zo dňa 07.10.2013

30.12.2013 - tunajšiemu súdu bolo doručené vyjadrenie oprávneného k návrhu exekútora. Spis sa toho času nachádza u vyššej súdnej úradníčky na ďalšie konanie.“

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05 a iné).

11. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07).

12. Sťažovateľ tvrdí, že napadnuté exekučné konanie trvá už 13 rokov, čím malo dôjsť k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva

na prejednanie jeho veci v primeranej lehote. Sťažovateľ namieta, že exekúcia nie je vykonávaná efektívne a je vedená „do stratena“.

13. Ústavný súd na úvod pripomína, že konajúci súd znáša zodpovednosť nielen za nedostatky v postupe sudcov, ale aj za ďalšie osoby vstupujúce do konania v oficiálnom postavení. Vzhľadom na to je potrebné postup exekučného súdu a postup súdneho exekútora, ktorému bolo zo strany exekučného súdu udelené poverenie na vykonanie exekúcie, vnímať ako jeden celok.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, III. ÚS 125/07) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

15. Ústavný súd už vo svojich viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že požiadavku na rýchly a efektívny postup pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného výkonu rozhodnutia je vzhľadom na jeho charakter a účel potrebné posudzovať ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo (napr. III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07). Nedôsledným a priet'ahmi sa vyznačujúcim postupom v tomto type konania je priamo ohrozovaná vymožitelnosť už právoplatne priznaného práva oprávneného.

16. V danom prípade ústavný súd zistil, že posudzované exekučné konanie, ktoré začalo 9. októbra 2000 spísaním a podaním návrhu na vykonanie exekúcie, trvá už viac ako 13 rokov a dosiaľ neskončilo žiadnym zo spôsobov upravených Exekučným poriadkom.

17. Ústavný súd zásadne konštatuje, že exekučné konanie spravidla treba považovať za konanie po právnej stránke, ako aj po faktickej (skutkovej) stránke za pomerne

jednoduché. Je to dané tým, že o spore účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom pre nariadenie exekúcie. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké záväzky má voči oprávnenému povinný. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil, resp. čiastočne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom exekučnom titule (I. ÚS 78/02).

Ústavný súd po preštudovaní zaslaného spisu dospel k záveru, že dĺžka exekučného konania nie je ovplyvnená skutkovou zložitou veci.

18. V rámci druhého kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím konaním nezapríčinil doterajšiu dĺžku konania, čo nenamietal ani okresný súd. Zároveň však ústavný súd uvádza, že podstatnú časť doterajšieho konania sa vec nachádzala u súdneho exekútora. Prieťahy v konaní namietal sťažovateľ až po takmer 12 rokoch sťažnosťou adresovanou predsedovi okresného súdu (sťažnosť zo 6. augusta 2012 a sťažnosť z 8. januára 2013).

19. V tejto súvislosti je z pohľadu ústavného súdu dôležité uviesť, že sťažnosťou na postup exekútora v napadnutom konaní sa zaoberala Slovenská komora exekútorov i ministerstvo spravodlivosti. Oba orgány preskúmali postup exekútora a dospeli k záveru, že sťažovateľove sťažnosti sú neopodstatnené.

Slovenská komora exekútorov vo svojom stanovisku k sťažnosti z 8. apríla 2013 uviedla:

„Súdny exekútor nebol vo veci predmetných exekučných konaní nečinný, nakoľko riadne vykonával úkony smerujúce k vymoženiu pohľadávky. V konaní boli preverované celkové majetkové pomery povinného, pričom povinný nevlastní žiaden vhodný majetok na uspokojenie pohľadávky v krátkom čase.

Medzi ďalšie úkony súdneho exekútora patrili výzvy na súčinnosť adresované Sociálnej poisťovni, katastru nehnuteľnosti, dopravnému inšpektorátu, Obvodnému úradu Galanta...

Krajský súd v Bratislave v konkurznej veci úpadcu - povinného zrušil konkurz z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačoval na úhradu výdavkov a odmeny správcu. Aj konaním Krajského súdu v Bratislave v inej veci (Uzn. č. k. 8K 200/98-255 zo dňa 31.05.2007) proti rovnakému povinnému bola hodnoverne potvrdená nemajetnosť povinného. Z predložených listín je zrejmé, že exekúcia nemohla byť úspešná z objektívnych dôvodov.

Povinnému boli od roku 2001 vykonávané zrážky zo mzdy; Súdny exekútor viac rás žiadal zamestnávateľa povinného o súčinnosť. Od roku 2010 vykonáva Sociálna poisťovňa zrážky z dôchodku povinného. “

Slovenská komora exekútorov preto vyhodnotila sťažnosť sťažovateľa ako neopodstatnenú.

Ministerstvo spravodlivosti vo svojom oznámení o výsledku prešetrenia vybavenia sťažnosti z 9. augusta 2013 uviedlo:

«Z vyššie opísaného priebehu výkonu oboch exekúcií je zrejmé, že exekútor po doručení návrhov na vykonanie exekúcie a osobitne po udelení poverenia súdu na ich vykonanie, bezodkladne pristúpil k šetreniu majetkových pomerov povinného, v rámci výsledkov ktorého bolo možné reálne vykonať predmetné exekúcie iba „postihnutím“ mzdy povinného zrážkami v zákonom stanovenom rozsahu (od 2001) a neskôr po ukončení pracovného pomeru povinného (od 2010) z dôvodu vzniku nároku na starobný dôchodok zrážkami z tzv. iných príjmov, ktorých vykonávanie exekútor zabezpečil svojimi exekučnými úkonmi fakticky ihneď od priznania nároku povinného na ich výplatu voči Sociálnej poisťovni. Napriek opakovaným lustráciám exekútor nezistil žiadny iný, speňažitelný majetok povinného podliehajúci exekúcii. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť aj tú skutočnosť, že v období od vyhlásenia konkurzu na majetok povinného ako úpadcu (2002) až do jeho skončenia (2007) by v zmysle vyššie citovaných ustanovení ZKV exekútor nemohol viesť exekúciu na majetok povinného patriace do konkurznej podstaty (za hypotetického predpokladu, že by taký majetok vôbec bol zistený). Navyše, dôvodom zrušenia predmetného konkurzu bol nedostatok majetku povinného, z čoho je zrejmé, že nezávisle od šetrení pomerov povinného exekútorom, rovnako ani správca konkurznej

podstaty v rámci obdobia cca 5 rokov trvania konkurzného konania nezistil majetok povinného patriaci do podstaty aspoň v takom rozsahu, ktorý by postačoval na úhradu nákladov konkurzu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, keďže od začatia predmetných exekučných konaní napriek opakovaným šetreniam exekútor nezistil majetok povinného, z ktorého by mohli byť uspokojené vymáhané pohľadávky vzhľadom na ich výšku „efektívnejšie“, pričom však zabezpečil kontinuálny výkon predmetných exekúcií zrážkami zo mzdy a iných príjmov povinného, ministerstvo dospelo k záveru, že postup exekútora nemožno hodnotiť ako „neefektívny a zdĺhavý“. Pri posúdení zákonnosti postupu exekútora pri výkone exekučnej činnosti nemožno vychádzať len z celkovej dĺžky trvania exekučného konania, ale je potrebné prihliadať na konkrétne (vyššie uvedené) okolnosti výkonu exekúcie, v predmetnom prípade najmä exekútorom vykonané opakované šetrenia majetkových pomerov povinného s negatívnym výsledkom, konkurzné konanie na majetok povinného v období 2002 až 2007, zabezpečenie kontinuálneho výkonu predmetných exekúcií zrážkami zo mzdy a neskôr z iných príjmov povinného a ich maximálny prípustný rozsah (bez ohľadu na výšku vymáhanej pohľadávky), určený zákonom v spojení s príslušným vykonávacím predpisom, t. j. na existenciu objektívnych podmienok umožňujúcich ďalší postup exekútora smerujúci k uspokojeniu vymáhanej pohľadávky pokiaľ možno v celom rozsahu a v primeranom čase.»

Ministerstvo spravodlivosti preto taktiež vyhodnotilo sťažnosť sťažovateľa ako neopodstatnenú v celom rozsahu.

20. Z uvedeného vyplýva, že postup exekútora v napadnutom konaní bol predmetom posúdenia Slovenskou komorou exekútorov a následne aj ministerstva spravodlivosti. Oba orgány vyhodnotili sťažnosť sťažovateľa ako neopodstatnenú, keďže po preskúmaní veci dospeli k záveru, že exekútor bol v napadnutom konaní aktívny a že exekúcia nebola dodnes ukončená z objektívnych dôvodov— finančnej situácie povinného.

21. Ústavný súd zároveň uvádza, že Slovenská komora exekútorov i ministerstvo spravodlivosti vybavili sťažnosti sťažovateľa v primeranej lehote a že v konaní okresného

súdu nie je možné zistiť také prieskumy, ktoré by z ústavnoprávneho hľadiska predstavovali porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že exekučné konanie naďalej trvá a že doterajšie nevykonalie dlhu prostredníctvom exekúcie z dôvodu nedostatočného majetku povinného nemôže byť pripísané na ťarchu súdu. Ako to vyplýva z preskúmania Slovenskou komorou exekútorov a ministerstvom spravodlivosti, exekútor bol v konaní aktívny a dlh nebol vymožený z dôvodu finančnej situácie povinného. Povedané inak, postup v exekúcii je podmienený existenciou postihnuteľného majetku povinného, ktorý by umožňoval realizovať niektorý (ďalší) zo zákonom vymedzených spôsobov exekúcie.

23. Za týchto okolností nie je z pohľadu ústavného súdu možné dospieť k záveru, že by postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu sťažovateľových práv na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov a prerokovanie jeho veci v primeranej lehote. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

24. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2014